

POSTANOWIENIE

Dnia 27 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Iwona Koper

SSN Krzysztof Pietrzykowski

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa Uniwersytetu Medycznego
w W.

przeciwko M. K.

o zapłatę,

na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 27 marca 2014 r.,

na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego

przez Sąd Okręgowy we W.

postanowieniem z dnia 5 grudnia 2013 r.,

"Czy uczelnie publiczne mogły na podstawie art. 98 ust. 1 w zw. z art. 92 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2005 r., Nr 164, poz. 1365 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2012 r. pobierać opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego na podstawie umowy zawartej między uczelnią a osobą ubiegającą się o nadanie stopnia doktora?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Przedstawione Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne pojawiło się w związku z następującym stanem faktycznym.

Pozwany zawarł ze stroną powodową - Akademią Medyczną (obecnie - Uniwersytet Medyczny) w W. umowę w dniu 25 maja 2007 r., o określenie zasad odpłatności za przeprowadzenie przewodu doktorskiego. W umowie tej bliżej określono opłaty za poszczególne czynności związane z przewodem, Akademia Medyczna zobowiązała się do regulowania tych opłat, natomiast powód zobowiązał się do zwrotu poniesionych przez Akademię kosztów na podstawie wystawionego przez nią rachunku w ciągu 14 dni od otrzymania faktury VAT. Po przeprowadzeniu przewodu doktorskiego pozwanego strona pozwana wystawiła w dniu 5 marca 2008 r. fakturę VAT na kwotę 7 355,33 zł z terminem zapłaty do dnia 19 marca 2008 r., pozwany natomiast odmówił zapłaty, powołując się m.in. na stanowisko Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zgodnie z którym nakładanie na osoby fizyczne obowiązków w postaci opłat może nastąpić tylko na podstawie ustawy. Z ustaleń dokonanych przez Sądy meriti wynikało, że wspomniana umowa została zawarta zgodnie postanowieniami zarządzenia Rektora Akademii Medycznej z dnia 27 października 2006 r. w sprawie odpłatności za przeprowadzenie przewodu doktorskiego, postępowania o nadanie tytułu naukowego i postępowania nostryfikacyjnego stopnia naukowego oraz dokumentu ukończenia studiów wyższych (obowiązywało ono do dnia 11 lipca 2008 r.).

Sąd Rejonowy oddalił powództwo Akademii jako nieuzasadnione, powołując się m.in. na art. 99 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. nr 164, poz. 1365 ze zm.), art. 70 ust. 2 Konstytucji RP, przepisy ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach i tytułach naukowych (Dz.U. nr 65, poz. 595 ze zm.), przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 15 stycznia 2004 r. w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach h doktorskim i habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadaniu tytułu profesora. Przepisy te nie przewidują możliwości pobierania opłat od osób ubiegających się o uzyskanie stopnia doktora bez względu na ich uczestnictwo w studiach doktoranckich. W ocenie tego Sądu, nie można utożsamiać pojęcia

przewodu doktorskiego i usługi edukacyjnej(usługi te wymieniono enumeratywnie w art. 99 ust. 1 Prawo o szkolnictwie wyższym), a tylko za takie usługi edukacyjne mogą być pobierane opłaty przez szkoły wyższe. W związku z tym postanowienia umowy z dnia 25 maja 2007 r., obligujące pozwanego do pokrycia kosztów przeprowadzonego przewodu doktorskiego, są ex lege nieważne (art. 58 k.c.) i nie mogą stanowić podstawy roszczenia strony powodowej. Jednocześnie Sąd Rejonowy stwierdził, że podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia strony powodowej okazał się uzasadniony w świetle art. 750 k.c.

W szerszym uzasadnieniu przedstawionego Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego Sąd Okręgowy skłaniał się do negatywnej odpowiedzi na postawione pytanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtowało się już dawno stanowisko, zgodnie z którym wystąpienie przez sąd drugiej instancji z zagadnieniem budzącym poważne wątpliwości powinno nastąpić dopiero wówczas, gdy od uzyskanego przez sąd odwoławczy merytorycznego stanowiska Sądu Najwyższego uzależnione jest w ogóle rozstrzygnięcie sprawy, w której pojawiło się takie zagadnienie. Chodzi zatem o istnienie „rzeczywistej potrzeby procesowej” w udzieleniu odpowiedzi na postawione przez sąd odwoławczy pytanie prawne (por. np. ostatnio - postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2013 r., III CZP 37/13, nie publ.). Tymczasem strona pozwana zgłosiła w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji zarzut przedawnienia roszczenia strony powodowej, Sąd Rejonowy podzielił ten zarzut, który - jak wyjaśnił - stał się także podstawą oddalenia powództwa strony powodowej (s. 4 uzasadnienia przedstawionego zagadnienia prawnego). Jednocześnie w apelacji szkoły wyższej powoływano się m.in. na zarzut naruszenia art. 118 k.c. poprzez jego niezastosowanie w danej sprawie i przyjęcie dwuletniego terminu przedawnienia roszczenia o pokrycie opłat przeprowadzonego przewodu doktorskiego pozwanego. Co więcej, z uzasadnienia pytania prawnego Sądu Okręgowego nie wynika, że Sąd ten rozważał wspomniany zarzut przedawnienia, koncentrując się jedynie na zarzucie naruszenia art. 99 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwo wyższym (s. 4-7).

W takiej sytuacji powstały uzasadnione podstawy do odmowy udzielenia odpowiedzi na przedstawione zagadnienie prawne (art. 390 § 1 k.p.c.), toteż Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.